

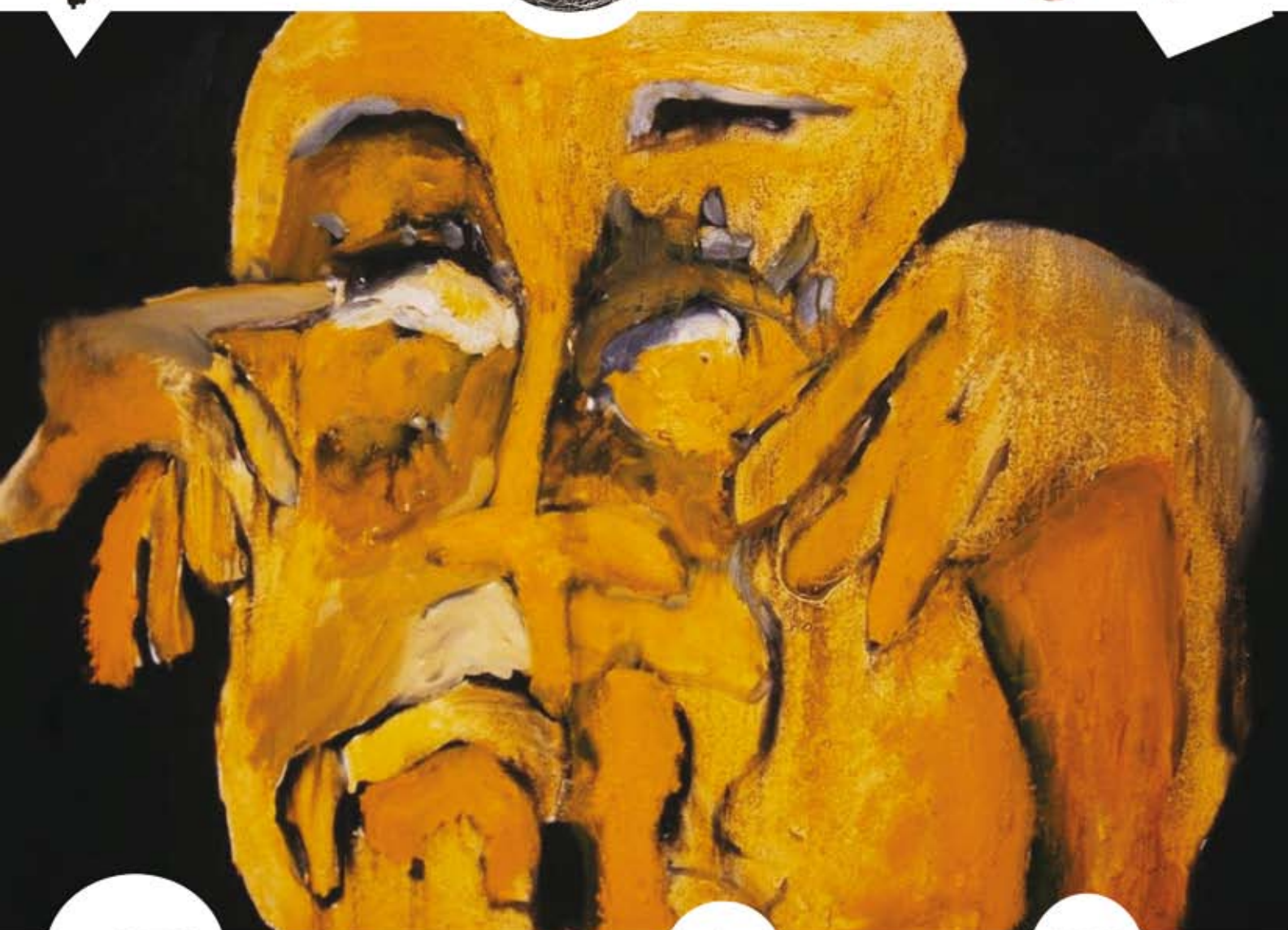

OROL TATRANSKÝ

Vydávaný Ľudovítom Štúrom od 1. augusta 1845 do 30. júna 1846
Príloha Slovenských národných novín pre mladú literatúru, umenie a spoločnosť

1/2012

28.1.2012

Z OBSAHU

Na úvod večera zaznela Uspávanka (1942), ktorá napriek tomu, že vznikla v ťažkých časoch 2. svetovej vojny, pôsobí vzletne a optimisticky. Trojčasťová Sonata op. 12 č. 1 (1933) bola prepracovaná z hľadiska výstavby celku, dynamiky aj frázovania a vyjadrovala množstvo nálad a kontrastov. Nechýbala jej so správnou mierou poňatá hravosť, rozvážnosť ale aj výrazné nasadenie, ktoré kompozíciu uzavrelo.

Juraj BERÁTS v rubrike Novosti o koncerte Jordany Palovičovej v Turčianskej galérii - strana 3

Pre mňa je písanie vyplnením uvedomenia si ničoty, snom proti ničote... Nikaké veľké ideály ku mne nepatria a nikdy nepatrili. Asi preto sa vôbec nevyvíjam, to mi dnes napísal Zbruzh, antibásnik... Hovoríť o raji je ako hovoriť o Bohu. Nemám rád túto tému, vyslovovanú nahlas. Nemal by som problém postaviť sa na námestia a verejne masturbovať, to pre mňa nie je intímne. Ale reči o najvyššej čistote, o Bohu, to je predsa moja jediná intimita, moja jediná prosba, moja konečná svedč.

Ivan KOLENIČ v rozhovore s Mariánom GRUPAČOM - strany 4 - 6

Moje zážitky nie sú príbehom dobrodruha, ktorý prešiel naprieč Afrikou alebo žil tisíc dní s Indiánmi. Nie sú to ani záznamy z úletov boháčov, ktorí na luxusných jachtách oboplávali celý svet, ale taktiež to nie sú ani „backpackerské“ výpravy o spoznávaní hostelov. Moje túlačky sú viac menej kombináciou viacerých možných podôb cestovania. Nezávislého aj komerčného. Dobrodružného i bezpečného.

Tomáš JEŽÍK v rubrike Cestovania - strana 8

Na obálke je použitá ilustrácia Ivana Koleniča z cyklu Schizoida

OROL TATRANSKÝ

príloha Slovenských národných novín pre mladú literatúru, umenie a spoločnosť.

Zodpovední redaktori:

Michal BADÍN, Marián GRUPAČ

Tel.: 043/ 40 12 837

E-mail: snn@matica.sk

Redakčná rada: Michal BADÍN, Peter CABADAJ, Marián GRUPAČ, Maroš SMOLEC, Marián TKÁČ

Ivan Kolenič: Křížová cesta.

Práve držíte v rukách druhé číslo prílohy Slovenských národných novín Orol tatranský (OT) v jeho novej grafickej i obsahovej koncepcii. V predošlom vydaní sme naznačili ako si predstavujeme ďalší vývoj a podobu OT ako fóra pre mladú literatúru, umenie a spoločnosť. V novom roku sme svoje zámery opäť potvrdili a rozšírili. V novom čísle pokračujeme v rubrikách ako napríklad Cestovania, kde sa vám predstaví s úvodným materiálom cestovateľ Tomáš Ježík, v rubrike Rozličnosti sme okrem iného „namiešali“ – vďaka prezidentovi martinského literárneho klubu Medokýš Mathejovi Thomkovi – i riport z Campusu posledného ročníka Žilinského literárneho festivalu, neopomenuli sme ani seriál o mladých slovenských básnikoch, ktorí odišli do večnosti skôr, než mohli naplno zažiarit... Taktiež sme vydanie OT rozšírili o novú rubriku Slávne rukopisy, kde sa budeme usilovať pravidelne prinášať ilustračné ukážky z manuskriptov našich slávnych literátov s krátkym odborným komentárom od literárneho a kultúrneho historika, s našim potešením i člena redakčnej rady OT, Petra Cabadaja. Samozrejme nechýba ani titulný rozhovor, ktorý dnes patrí hádam jednej z najvýraznejších postáv súčasnej slovenskej literatúry, Ivanovi Koleničovi.

Ivan Kolenič je známy okrem iného aj svojou nechuťou poskytovať rozhovory, a aj preto nás teší, že bol ochotný podstúpiť „tortúru spovede“ práve pre OT. Básnik, spisovateľ a maliar Ivana Koleniča možno predstaviť z rôznych, mnohých rovín, uhlov. Možno naňho ukázať prstom, štetcom, pohárom vína, či nedopalkom z cigarety, možno ho dotiahnuť za vlasy pred posvätné ikony, možno ho zaodiť do drahých súkien, utrieť krv z líc, obhádzat ho lupienkami z margarét, či lámať ho na kolese... Kolenič je osobitý a vzácny zjav v slovenskej literatúre a najvýstižnejšie ho hádam charakterizujú práve jeho vlastné slová z prozaickej knihy Daj z bohom básneniu, ktorá vyšla v roku 2004 vo vydavateľstve SLOVART. Priamo v tejto knihe Kolenič ako Mičurin vyšlachtil text – mulata z chuti veršov a rozprávania. Zoznámte sa, prosím, Ivan Kolenič... : „Básnik je zaklínač, miazgavec, odkundes, je mág, úkladný odrovnávač reality, ktorá mu nestojí ani za prdnutie, zmyselník, agitátor krás a drahokamov z lúpeží, ožran, povalač, samotárska povaha, ohurovač, smilník, lichotník, obscénny plagiátor všetkého čo sa pohne...

Básnik je komplikovaný strojček, poháňaný liehom, nedokáže sa zaradiť, nemá bunku na to, aby sa správal v norme, utečie, keď má zostať, trčí ako nula na jednom mieste, keď všetci zdupkajú, keď zdrhnú, zostáva, aby pochopil, aby precitol, aby zažil buchnúť do vajec, básnik je obrovská energia revolúcie citov, je aligátor, čo ti hlavu odhryzne a do peľechu odvlečie, zožerie ťa, ak sa mu nepáčiš;

Básnikom sa nikto nemôže stať, básnik sa rodí matke z boku, nie z lona, aby sa hneď pri narodení neznečistil. Nemôže ináč...”

Marián GRUPAČ

Cikquera si pripomenuli aj v Martine

Turčianska galéria v Martine sa stala 19. decembra 2011 dejiskom posledného, tretieho, koncertu 9. ročníka medzinárodného hudobného festivalu SPACE (koncert spoluorganizovala Matica slovenská a redakcie Slovenských národných novín a Orla tatranského, pozn. mb). Podujatie bolo koncipované ako sólový recitál klaviristky Jordany Palovičovej s pohľadom na prierez tvorby Jána Cikquera, ktorého sté výročie narodenia si tento rok pripomínáme.

Na koncerte zazneli kompozície zo skoršieho tvorivého obdobia na pražskom konzervatóriu až po skladby datované do 50. a 60. rokov 20. storočia.

Dramaturgia koncertu bola vystavaná proporčne a vyrovnané, ťažiskové kompozície zazneli v kontraste s „ľahšími“ kusmi. Kladne hodnotím prístup interpretky k predstaveniu jednotlivých skladieb, ktoré napomohlo zaradiť tieto diela do kontextu Cikkerovej tvorby a pochopiť dobové relácie a inšpirácie v skladateľovej tvorbe. Popularizačný výklad diela je v dnešnej dobe pre publikum niekedy takmer nevyhnutný a pomôže laickému poslucháčovi pochopiť dielo z hudobného aj mimohudobného hľadiska.

Na úvod večera zaznela Uspávanka (1942), ktorá napriek tomu, že vznikla v ťažkých časoch 2. svetovej vojny, pôsobí vzletne a optimisticky. Trojčasťová Sonatina op. 12 č. 1 (1933) bola prepracovaná z hľadiska

výstavby celku, dynamiky aj frázovania a vyjadrovala množstvo nálad a kontrastov. Nechýbala jej so správnou mierou poňatá hravosť, rozvážnosť ale aj výrazné nasadenie, ktoré kompozíciu uzavrelo. Z cyklu 7 fúg pre klavír (1932) zazneli dvojhlasné fúgy č. 1. a 6. V každej fúge by sa dal nájsť určitý odkaz na predobraz Cikkerových

vzorov z minulých čias – v tomto prípade Scarlattioho a Brahmsa. Interpretácia oboch fúg bola realizovaná so zmyslom pre kontrapunktické čítanie vkusným diferencovaním jednotlivých tematických nástupov. Brillantne prednesené Klavírne variácie op.

14 č. 1 z roku 1935 predstavovali prvý vrchol koncertu. Sled témy a desiatich variácií bol predstavený s mimoriadnym prehľadom a zaniatenosťou.

Odlahčenie dramaturgie bolo prítomné v sérii pätnástich miniatúrnych skladieb cyklu Čo mi deti rozprávali (Klavírne akvarely) z roku 1962, ktoré vyjadrovali hru rôznych nálad, výrazových polôh a pocitov. Záver koncertu patril výberu dvoch etúd z cyklu Tatranské potoky (Čo mi potok rozprával, Potok a búrka) a predstavoval tú správnu bodku za výnimočným koncertom erudovanej umelkyne. Jordana Palovičová sa Cikkerovej tvorbe venuje intenzívne aj na poli nahrávania.

Celkový dojem z koncertu bol veľmi pozitívny. Za menšie nedostatky by som považoval veľmi zriedkavé problémy kladivkovej mechaniky nástroja, najmä v pianissimách a externý rušivý element dvoch zanietných fotografov. Prijemný decembrový večer však v mnohých poslucháčoch zanechal hlboký estetický zážitok. Som presvedčený, že medzinárodný hudobný festival SPACE počas svojich deviatich ročníkov odhalil množstvu návštevníkov nové priestory a nepreskúmané zákutia hudby našej doby. Tohtoročný posledný ročník festivalu zaiste inšpiruje v prevzatí štafety ďalších zanietných nadšencov. Azda aj symbolicky skončil pri významnom čísle 9, aby tak otvoril nové horizonty, ktoré nás v budúcnosti očakávajú.

Juraj BERÁTS

(písané pre Hudobný život 1-2/2012)

Nová kniha

Radoslav Tomáš: Statusové hlásenia, Konpress 2011.

Na pultí kníhkupectiev sa koncom minulého roka dostala v poradí tretia básnická zbierka Radoslava Tomáša, ktorá nesie názov Statusové hlásenia.

Medzi tým, ako Radoslavovi Tomášovi vyšiel jeho básnický debut Chlapec (Bratislava, Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, 2005) a zbierka Vlčie svadby (Praha, Na konári, 2009), uplynulo takmer päť rokov. Na jeho najnovšiu básnickú zbierku sme teda nemuseli čakať tak dlho, ako to bolo v prípade jeho predošlých kníh.

Básnik Tomáš vstúpil do literatúry pozoruhodnou zbierkou poézie. No chlapec z debutovej knihy dozrieval ďalej, Vlčie svadby ešte viac zvýraznili ľahkosť, s akou sa vedía dotýkať slov navzájom a zároveň, i ľahkosť, s akou sa vie autor dotýkať slov. V Statusových hláseniach, ktoré nesú podtitul *Antológia súčasnej európskej poézie*, Tomáš „predstavuje“, alebo inak povedané píše básne

namiesto 35 básnikov a poetiek z rozličných európskych krajín. Autor týmto spôsobom vytvára zvláštny pohľad nielen do jeho vlastného autorského sveta, ale predstavuje čitateľovi svoju schopnosť zahrávať sa s fikciou textu, prostredia a udalostí.

Pamätám si, ako som jednotlivé básne čítaval na sociálnych sieťach, kde ich Radoslav Tomáš postupne uverejňoval. Stroho napísal iba: *Trine Johaug, Farby (Nórsko)* a ja som sa márne pokúšal hľadať akéhosi Johauga po celom internete. Neskôr som však pochopil – Radoslav Tomáš si všetkých týchto autorov vymyslel... A istotne takto nenachytil iba mňa, o tom som presvedčený.

„Keď sa v noci náhle s horúčkou/ zobudíš na sen, v ktorom si sa/ dotýkal vykašlanej krvi, presne ti dôjde/ ten tichý, neviditeľný posun:/ skorosamota nie je odstup od vecí,/ ale lahostajnosť. A čo ta najviac zaráža – /nebadane ju už máš rád.“ Tu si dovoľím upozorniť, aby čitateľ k tejto knihe lahostajný nebol. Lebo Tomášova najnovšia zbierka si zaslúži náležitú pozornosť.

-pp-

POKUŠENIE A HRIECH MA NEOPÚŠŤAJÚ ...

...tvrdí v nasledujúcom rozhovore básnik **IVAN KOLENIĽ**. Exkluzívny pohľad do osobnej spisovateľskej, no predovšetkým ľudskej, miestami až intímnej sféry života, ktorý tu predostierame s láskavým súhlasom básnika, je výpoveďou človeka, ktorý už tuší, že v tichu je napokon azda vypovedané všetko... A aj preto je vzácnosťou, že môžeme byť svedkami úprimnej básnikovej spovede. Vďaka, Ivan.

Skôr než začnem vyzvedať, musím tebe aj ostatným, ktorí budú tento rozhovor čítať predostrieť svoj zámer – v tomto rozhovore budeme osobní, intímni, priami a bez zbytočných eufemistických kudrlinek si povieme na plnú hubu, čo chceme povedať. Ja vo svojich otázkach, ty v odpovediach... Súhlasíš? Nemôžem nesúhlasiť... Inak by to ani nemalo zmysel.

„Keď pýtanie sa dotýkom/ udrie dvoma tvármi, // kročíš a prenesieš/ váhu úsmevu z nohy na nohu? // naň padáš? Pod ním vstávaš? / Podvihneš ho rukou pri vstávaní?“ (Ján Ondruš, 2, zb. *posunok s kvetom*, Slovenský spisovateľ, 1968).

Neposkytuješ rozhovory do časopisov a novín. Nekomentuješ verejne udalosti v spoločnosti, ani literatúre. Kašleš na publicistiku, väčšina literárnych kritikov ti nestojí ani za prd... Obávaš sa väčšmi otázok, alebo svojich odpovedí? Kedy nevieš odpovedať?

Za všetky tie roky bolo tých rozhovorov naozaj málo. Ja o to jednoducho nesto-

jím, nebaví ma vytvárať zo seba nejakú umelú celebritku... Aj bez toho mi stále niekto dáva najavo, že som len pozér, že sa štylizujem, že za tým všetkým nič nie je... Aj dianie v spoločnosti beriem s odstupom - veď už zajtra bude všetko iné, my tiež, ak dožijeme. Prečo sa vzrušovať? A na mnohé veci asi naozaj neviem odpovedať. Koktať ako tajtrlík, to ma nebaví...

„Smrtka sa scvrkla, / zhrkla do čiernych zrn, / litier... / Dosť bolo roboty! / krčmárka, ešte liter! / Červvie, čo bude po smrti.“ (Štefan Moravčík, *O Jáne*, zb. *Intímnik*, Slovenský spisovateľ, 2000).

Čo bude po smrti? Čoho sa bojíš? Čo ťa vyrušuje? Bude v nebi poézia, víno, ženy? Smrťou sa určite nič nekončí! S touto zubatou dámou som v styku už roky. Smrť sa nebojím, ale zomierania..., niekoľkokrát som sa vyšmykol len o chl p a poviem ti, nie je to nijaká slasť, keď z človeka odchádza život, duša, duch... Potom je to už asi o niečom úplne inom, kto vie? Hovoriť na túto tému je veľká opovážlivosť. Poézia v nebi... Kde je nebo, tak strašne ho hľadám...

Viac než vlastnej smrti sa bojím odchodu svojich najbližších: už je ich len pár... Utekajme od smrti!

„Na lásku jemný bič, / aby sa naň dali navliecť slzy. / Na šepot úzke hrdlo, / aby sa naň zmestil náhrdelník z prstov. / Na triašku kožu, / ktorá to všetko udrží.“ (Ján Buzássy, LXIII, zb. *Krása vedie kameň*, Slovenský spisovateľ, 1972).

Existuje láska? A čo sa stane, keď sa zamiluje básnik? Kedy si naposledy plakal? Plakať je krásne, napísal Feldek... A sme pri láske a pri láske básnikov... Ja verím, že okrem lásky je všetko márnosť, len hroby na city. Pokiaľ sa dobre pamätám, naposledy som sa rozreval včera - chlap pritom vyzerá strašne, ale čo už...

„Po celé noci otázky kladiem vtákom, a ony, strážne, / snehy sa už blížia, klušú! // Náhlivo, náhlivo! Tvoj prach už sa za dverami pominul, / ja ešte trvám!“ (Ján Stacho, *List mŕtvej*, zb. *Dvojramenné čisté telo*, Tatran, 1982).

Čo ťa drží pri živote? Čo ťa najväčšmi

fascínuje na tomto svete, na Zemi? Je poézia nesmrteľná? A čo básnici? Kto sú to tí básnici?

Ja neviem, prečo tu ešte trčím, prečo som sa už dávno neodporúčal. Priznávam: som príšerne unavený, vyšŕavený, asi už vyhorený, veď mám byť prečo... Určite ma najviac nefascinuje hmota, naopak, uvedomovanie si konca úplne všetkého ma privádza do bezútešnosti a smútku - o tomto je možno básnik, neviem...

„Po biede všedných dní, po nociach plných žiaľu,/ čo dlávia hmlistú púť ľudského života,/ šťastný, kto mocnými krídlami zmihotá,/ vrhnúť sa do polí iskriacich solou grálu,“ (Charles Baudelaire, Vzlet, zb. Z Kvetov zla, Slovenský spisovateľ, 1997, preložil: Ján Švantner).

Ako sa zvykneš vystrábiť z temnôt a záľahy prizrakov krvilačných? Čo ti pomáha vstať a začať písať? Je básnenie skôr spomienkou na peklo, alebo túžbou po raji, po vykúpení...? Ako to vidíš ty?

Pre mňa je písanie vyplnením uvedomenia si ničoty, snom proti ničote... Nijaké veľké ideály ku mne nepatria a nikdy nepatriли. Asi preto sa vôbec nevyvíjam, to mi dnes napísal Zbruz, antibásnik... Hovoríť o raji je ako hovoriť o Bohu. Nemám rád túto tému, vyslovovanú nahlas. Nemal by som problém postaviť sa na námestia a verejne masturbovať, to pre mňa nie je intímne. Ale reči o najvyššej čistote, o Bohu, to je predsa moja jediná intimita, moja jediná prosba, moja konečná spoveď. O tom sa s nikým nebavím. Možno s len s matkou...

„Hviezda ti ružovo plakala v hĺbke uší,/ večnosť sa gúľala z bielych pliec do dolín,/

Ivan Kolenič: z cyklu Schizoida.

červené more prs hádzalo perly súši,/ Muž čierno označil tvoj zvrchovaný klin.“ (Jean Arthur Rimabud, Hviezda ti ružovo plakala v hĺbke uší, zb. Moje malé milienky, Slovenský spisovateľ, 1999, preložil: Eubomír Feldek.) Sex. Poézia. Žena. Vzrušenie. Vášen. Uhrnutie. Pokušenie. Hriech? Čo ešte? Čo a ako ďalej?

Čo ja viem...? V poslednom období žijem v takom strašnom vypätí, že tieto témy ma doslova zabíjajú: na slnku a pred zrakom všetkých... Z niečoho mám strach, a smrť to nie je... Možno sa mi zjavili vlastní démoni, neviem, čo bdiem alebo som sa zbláznil... Pokušenie a hriech ma neopúšťajú... Denne...

„Ja viem... Nevravím ti nič nové./ Očakávalo sa odo mňa viac. A zrazu tá moja/surová, neučesaná poézia./ To ťa ponižuje./ Chceš galaktické pravdy, gigantické rozmery,/ chceš, aby som im to predviedol, aby som/ bol najlepší, aby som sa dostal veci/ na koreň... Ale, Eli, ja som nad vecou!“ (Ivan Kolenič, 6, zb. Rock and Roll, Slovenský spisovateľ, 1990.)

Stále si nad vecou? Čo ťa dokáže odrovnať, rozmrziť, rozzúriť, zabiť? Pred čím dnes, a stále ostávaš v ustrnutí, v ochrnutí mysle, čo ťa dojíma a očarúva vždy nanovo?

„Byť nad vecou“ je výborné v mnohých situáciách, najmä v tých, ktoré človek neočakáva... Keď ťa niekto zradí, je lepšie povedať si: mám ťa stále rád, lebo ma takto vychovávaš, ako zahromžiť a začať vymýšľať pomstu... Prekvapuje ma, ako rýchlo som sa zhumploval, možno je to škoda, možno je to osud. A že žil kedysi niekto, s ktorým chodili dvanásť krásni blázni - a ja som vtedy nežil, to ma mrzí... Chcel som hovoriť úplne o niečom inom...

„Šťastenou ma nazývali, bratku!/ To len ty mi vravíš mrcina!// Kto si vlastne? Zreješ pre oprátku/ a tá - snáď vieš - trocha omína./ Iných jak ty som už zlomila!“ (Francois Villon, Balada o Fortúne, zb. Kodícil, Slovenský spisovateľ, 1969, preložil: Ivan Mojík a Jozef Félix).

Kto si? Čím, kým si nikdy nechcel byť? Čo je pre teba v živote najťažšie? Miluješ?

Neviem, kto som, a dnes to už radšej vôbec nechcem vedieť. Určite by som sa

znenávidel! Milujem? Každý odroň, aj ten najväčší lump miluje aspoň jednu jedinú bytosť - aspoň svoju matku..., veď čo iné má zmysel?

„Kto rozošle po krajoch pustatín moje clivé volanie?/ K mámam velebným kto zasadne si/ hodovať s vetchou kalikou?“.

(Ivan Kolenič, III, zb. Nespíš a nežne zapieraš, Slovenský spisovateľ, 1997).

Maľuješ obrazy. Sú aj ony tvojím „clivým volaním“? Je tvoj obraz zároveň poéziou? Hľadáš, alebo putuješ? Kam chceš dôjsť? Čo ti chýba najviac?

Myslíš, že tejto otázky - o maľovaní - sme sa už dotkli... Maľovanie je pre mňa len prehlušením pocitu ničoty, podobne ako poézia... Neznášam všelijaké nenormálne výklady svojej roboty, nechcem o nich nič vedieť, pretože dôjsť sa ani nedá nikam, len ísť, ísť, ísť, kým si človek neklakne od únavy niekde v temnom kúte vesmíru a zanarieka ako premárnil život v samých nezmysloch... Keby som poznal cieľ, tieto slová by som asi nikdy nevyslovoval... A možno som radšej nemal vraviť nič!

**S Ivanom Koleničom
sa pohovárал Marián Grupač**

... z poznámok po prečítaní

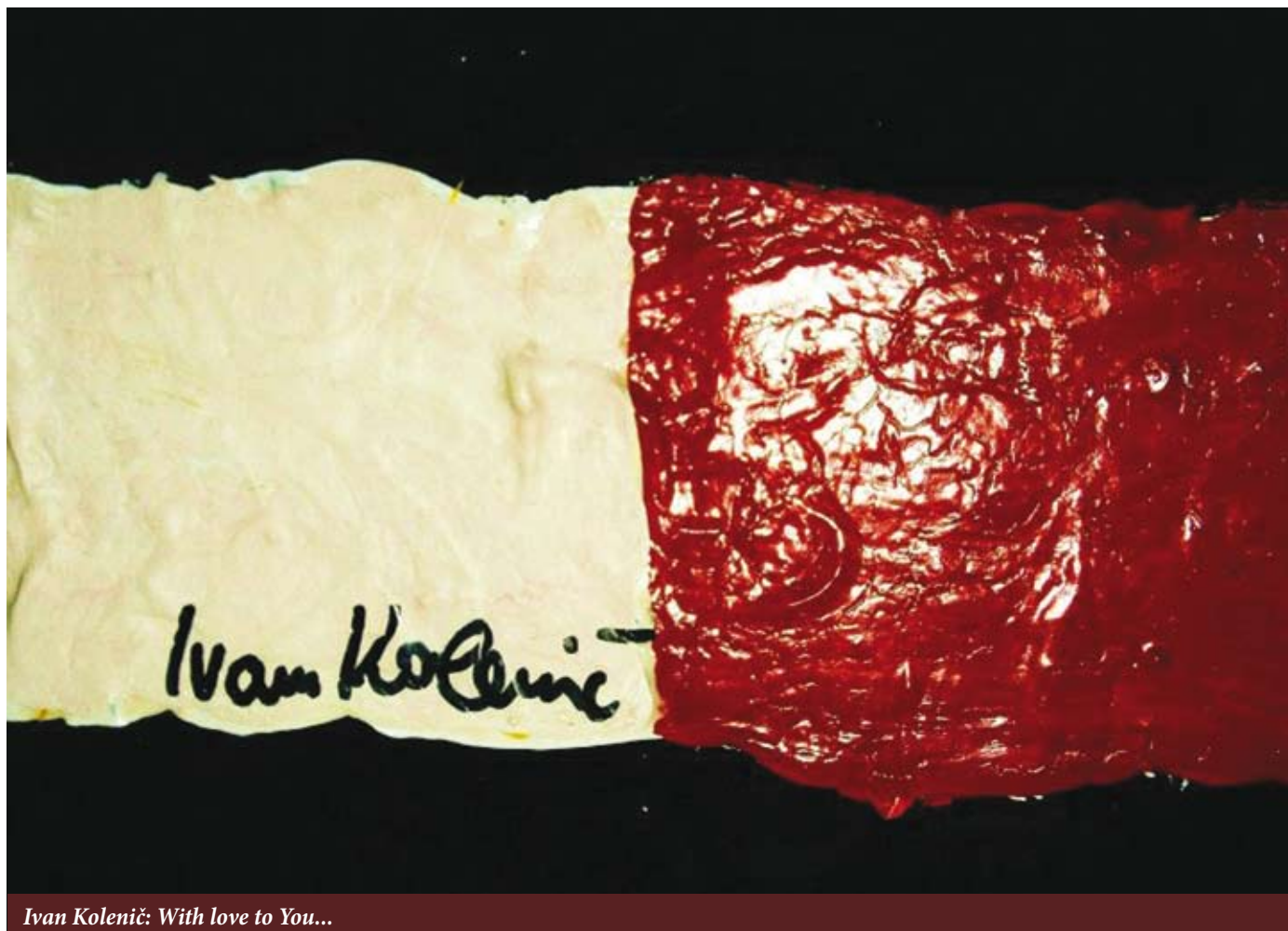
Ivan Kolenič sa narodil 22. januára 1965 vo Zvolene. Napísal a vydal niekoľko kníh básní, ale píše taktiež prózu. V predslove jeho druhej zbierky básní s veľavravným názvom Rock and Roll z roku 1990 zložil Koleničovi nestrojenú a úprimnú poklonu aj básnik Štefan Moravčík, keď napísal: „Ivan Kolenič vydal básnickú zbierku Prinesené búrkou (1986), ktorá vzbudila zaslúženú pozornosť a upozornila, že do literatúry vkročil nevšedný talent. Autor nám predkladá novú knihu modernej, provokujúcej poézie, kde dychtivo „dovoľuje životu, aby prúdil cez neho“. Táto experimentálny skladba sa programovo vymyká bežnému úzu a ustálenej literárnej tradícii. Je venovaná všetkým ľuďom slobodnej mysle...“

Básnická zbierka Rock and Roll je naoako surová mätež autorovho hnevu, nespútanej energie, divokých flámov, a nemenej však i čistej poézie. Z veršov tu odletujú iskry, básnik sa zvíja vo vlastných preludoch, až napokon sa môže prihodiť, že čitateľ s autorom zistia, že už nič nie je isté, všetko je mámenie a bolesť prestupuje všade. Vždy však ostáva poodhalená cestička k ostrovu, či k oáze, kde sa možno dobrať len vo viere v nekonečnosť Poézie a Lásky...

Po hýrivom Rock and Rolle sa Kolenič predviedol ešte v knihách originálnej poézie Pôvabné hry aristokracie (1991), Slasti anarchie (1993) a v prozaických knihách Mlčať (1992) a Porušenie raja (1993). V roku 1994 vychádza vo vydavateľstve Slovenský Spisovateľ Ivanovi Koleničovi ďalšia zbierka básní pod názvom Koriienky neviditeľnosti. Domnievam sa, že práve táto kolekcia poézie je natoľko zvláštna, jedinečná a odlišná od predchádzajúcich Koleničových zbierok, že ju môžem v kontexte autorovej tvorby považovať v istom zmysle i za prelomovú.

Kolenič je však aj prozaik... Vo svojich prózach situuje dej a osudy jednotlivých postáv do súradníc mesta. Zväčša sa jedná o bezmenné sídla, ktoré však čitateľ neraz ľahko identifikuje a hádam si predstaví práve to svoje mestečko. Hrdinovia z Koleničových príbehov majú veľa spoločného, vždy sú rovnako iní. Autor si hoví v príbehoch outsajderov, vyhnanco, stroskotancov, básnikov... Ich osudy kreuje väčšinou z pohľadu akejsi spolupatričnosti, tichej solidarity. Kolenič je späť! Neprišiel s pompou a ohňostrojmami, ale zahnať ho preč by znamenalo nešťastie. Básnik do domu, Boh do domu...

Marián GRUPAČ

PAVOL UŠÁK-OLIVA

Katolícka moderna je dnes už maturitnou otázkou. Pred rokom 1990 to ale tak vôbec nebolo. Práve naopak! Básnikov z tohto okruhu komunistický režim na vaše štyri decéniá umelo vygumoval z oficiálnej literatúry a kultúry. Knihy „katolíckych modernistov“ boli vyradené z knižníc, nesmeli sa o nich písať

ani hovoriť. Niekoľkí tvorcovia odišli do exilu, kde aj zomreli. K najznámejším básnikom spomenutého prúdu slovenskej literatúry patrili Rudolf Dilong, Pavol Gašparovič Hlbina, Ján Haranta, Janko Silan či Mikuláš Šprinc. Spoluziakom, spolubratom v knazskom rúchu a blízkym priateľom posledných dvoch menovaných bol Pavol Ušák-Oliva (14. 11. 1914 Kátlovce – 1. 3. 1941 Poprad-Kvetnica). Tento veľký prísľub našej poézie zomrel vo veku necelých 27 rokov na tuberkulózu. Počas života mu vyšla jediná zbierka Oblaky (1939), charakteristická znalosťou moderných básnických postupov, pôsobivou obraznosťou, veľkou spontánnosťou, ale i mysticizmom. Časť veršov z pozostalosti bola uverejnená v pietnej pamätnici Tak umieral básnik Paľo Oliva (1942). Autorova poézia predstavuje silnú sugestívnu výpoveď mladého muža, u ktorého dozrievanie postupne splynulo so záchranou toho najcennejšieho, čo človek v pozemskom svete má.

Aj keď svoj nerovný súboj so smrťou básnik prehrál, v jeho rámci sa zrodilo dielo, ktoré obohatilo slovenskú poéziu o nový rozmer hlbavej spirituálnej lyriky.

Pripravil Peter CABADAJ

O slzách budeš spievať, slávik môj

O slzách budeš spievať, slávik môj:
zvädnuté klince, vás už nevezkriesim.
Keď v srdci tvojom vzkliči nepokoj,
premeň ho na Ábelov dym.

V očiach mi budeš škriekať, krkavec,
hľa, každá korisť plače z očných jám.
Preklopať, preklopať ťa, dutá vec,
vás, tiene smrti, ako spočítam?

O smrti budeš spievať, kamarát,
o týchto kostrách, kde jar skonáva.
Sused môj smutne hľadá do karát,
ona je za ním, on to prehráva.

O láske budeš spievať, slávik môj,
keď hrobom doznie hrúd a ruží zvuk,
keď na pokoj sa zmení každý boj
i žiale suchých križovaných rúk.

OBLITUS SCRIPTA MANET? (Napísané ostáva zabudnuté?) Reflexie (nielen) o súčasnej literatúre a jej tvorcach

JE VÁŽNE, NEBRAŤ SA (V LITERATÚRE) PRÍLIŠ VÁŽNE IV.

Nebol by som spravodlivý, keby som do tohto krátkeho exkurzu svetom veršovaného žartu zahrnul len autorov z Európy. Verím, že pre mnohých bude nahliadnutie za európske humná prevrpením, aj keď to bude len nahliadnutie letmé. Často sa môžeme stretnúť sa názorom, či až presvedčením, že orientálci, najmä však Číňania a Japonci, nemajú zmysel pre humor, alebo že dokonca vôbec nevedia čo to je... Z tohto omylu ich môžem vyviest' a usvedčiť práve ukázkami z literatúry týchto krajín od ich najstarších prejavov. Je evidentné, že napríklad čínska básnická tvorba, aj keď bola dlhé roky písaná jazykom ľudu ťažko zrozumiteľným alebo vôbec nezrozumiteľným, aj napriek tomu táto tvorba svojimi koreňmi tkvela v ľude a bola s ním úzko spojená. Čínsky ľud vždy miloval poéziu – najmä lyriku – a z tejto lásky potom vyrastalo čínske básnictvo. Aj keď sa možno veľakrát stretávame práve s napodobneninami a ľudovými piesňami, ktoré prepisovali autori zo šľachtickej vrstvy, primárny zdroj, ktorý určuje obsah, zameranie a forma tejto tvorby, sú ľudové. Niet pochybností, že za svoju hlavnú prednosť – prostotu a hravosť, ktorou sa tak priaznivo odlišu-

je čínske básnictvo od iných ázijských poézií, vďačí predovšetkým svojej úzkej spätosti s ľuďom. V umeleckom rekvizitári čínskej poézie sa odráža predovšetkým prostý roľnícky život, a nie život mestský. A práve tu nachádzame mnoho vtipných, žartovných a úsmevných motívov, ktoré potvrdzujú, že aj starí Číňania sa istotne radi usmievali...

Li Po
Probouzím se opilý za jarního dne

*Je lidský život krátký sen –
proč tedy se tím trápit jen?
Jsem po celý den opilý.
U krčmy v trávě usnu na chvíli
a probudím se, hledím zahradami:
pták křičí někde mezi křovinami.
– Prosím tě pěkně:
večer je či ráno,
podzim či jaro?
Slavík jarně zpívá –
jsem dojat, chci si povzdechnout.
Zalezu tedy zase ve svůj kout,
zpívám si, zpívám,
k nebi líc:
při džbánku vína
čekám na měsíc.
A kde je starost?*

Nuž, nerobili výnimku ani starí čínski básnici a nehanbili sa za starú pravdu, že víno inšpiruje obrazotvornosť básnikov a že poľudšťuje i vysokých hodnostárov... Napokon básnik Li Po, ktorý žil v rokoch 701 - 762, a ktorého báseň Probouzím se opilý za jarního dne do češtiny preložil Bohumil Mathesius, bol svojim vrúcnyim vzťahom k vínu a radovánkam života veľmi dobre známy. Druhý veľký básnik Tu Fu napísal práve o ňom toto „šantivé“ štvorveršie:

*U džbánku vína Li sto básní napíše,
noc dospí v hospodě, když měsíc dozáří.
Císař pán pozve jej, Li s díky odmítá:
– Jsem přece vína bůh, ó pane císaři!*

Napokon víno ako symbol pokoja, veselosti a bezstarostnosti sa vyskytuje v básňach mnohých starých čínskych básnikov – samozrejme, nielen u nich...

(pokračovanie v budúcom čísle)
Marián Grupač
Slovenský literárny ústav MS

MOJE TÚLAČKY I.

Tomáš Ježík

Príbehy o mojom cestovaní, ktoré budú pravidelne uverejňované na stránkach Orla tatranského venujem svojej manželke Albíne – Pelému (prezývka, ktorú objasním neskôr) za to, že napriek svojej „netúlavej povahe“ zniesla všetky tie balenia, zmiešané odlety lietadiel, zimu v stanoch, a najmä za to že vydržala útoky najväčších svetových chrobákov na hotelové izby. Preto dnes s ňou môžem pri sviečke a pohári červeného vína spomínať na niektoré z mojich najkrajších životných momentov...

INTRO

Po desiatich rokoch túlania sme sa konečne vrátili domov. Stále ešte nie sme presvedčení, či sme urobili dobre, ale keby sme to neskúsili, nikdy sa to nedozvieme a teraz by sme sa asi v našom dvojizbovom vancouverskom bytíku rozhodovali medzi vysokou životnou úrovňou v krásnej Britskej Kolumbii a volaním domova.

Počas tých desiatich rokov som cestoval. Cestoval ako pako. Plnil som si jeden sen za druhým, míňal peniaze a všetkým tým Pelého privádzal chvíľami do zúfalstva. Ale takto som si kúpil nie-

čo, čo v obchodných centrách nepredávajú..

Získal som chvíle.

Chvíle, ktoré vo mne ostali. Momenty, na ktorých opísanie som prislabý spisovateľ, a ktoré sú už, žiaľ, navždy preč, a tak mi už nikto s ich pripomínaním nepomôže. Nerobil som si vtedy žiadne zápisky, lebo mi po tom všetkom fotení, natáčaní videa, pití piva a užívaní si šťastných pocitov na písanie jednoducho nezvyšil čas. Ale rozprával som o nich. Rozprával som o mojich cestách ľuďom, ktorých to nezaujímalo a aj tým, čo ma počúvali radi.

Moje zážitky nie sú príbehom dobrodruha, ktorý prešiel naprieč Afrikou alebo žil tisíc dní s Indiánmi. Nie sú to ani záznamy z úletov boháčov, ktorí na luxusných jachtách oboplávali celý svet, ale taktiež to nie sú ani „backpackerské“ výpravy o spoznávaní hostelov. Moje túlačky sú viac menej kombináciou viacerých možných podôb cestovania. Nezávislého aj komerčného. Dobrodružného i bezpečného. Sú vyjadrením mojej povahy. Povahy prispôsobivého človeka, ktorý sa poteší z chleba natretého masťou a posypaného cibuľou, ale vie si vychutnať i „posedenie“ v oblekoch

CESTOVANIA

za 150 dolárov na osobu; človeka, ktorý prespí na zemi pri ohni, no neohrdne ani 5-hviezdičkovým hotelom, ktorý vonkoncom nevnímam výhradne ako akési snobské hniezdo pre starcov a amerických turistov... Dôležité pre mňa je, aby som neprestajne zažíval niečo nové a na inom mieste. Aby som sa pristo len tak akosi – normálne túlal...

NOVOZÉLANDSKÁ TÚLAČKA

Po tom, ako sa mi v Austrálii pokazila kosačka, ktorou som vykášal najzanebanejšie trávniky v Melbourne, a ktorá tam bola mojim jediným prostriedkom k získaniu živobytia, som si uvedomil, že to asi bolo znamenie vyššej moci a mal

keď sa pokaziť mala, a ja som „vďaka nej“ mohol precestovať Nový Zéland starým dobrým vandráckym spôsobom s batohom a pár drobnými vo vreckách... Spával som pod mostmi, v parkoch, alebo priamo v lese. Časť úspor som utratil na cestovné v autobusoch a trajektoch z južného na severný ostrov, a stále som prežúval ten ich biely hranatý sendvičový chlieb s maslom a džemom. Ešte v Austrálii som kúpil spací vak, ktorý síce viac chladil ako hrial, ale keď som si pred spaním na seba ešte navliekol takmer všetko oblečenie z ruksaka, dalo sa to prežiť, a hlavne, „spacák“ ma vyšiel na jeden dolár...

Najmä na severnom ostrove bolo naozaj možné skvelo cestovať stopom, a

pohľadom smutného psa usiloval zo všetkých síl presvedčiť, aby aspoň začal uvažovať, že mi za to odporné pašeráctvo nevyvalí pokutu, ale mi nepovolený proviant iba zhabe... Tak som sa ešte väčšmi prikrčil v predstieraní kŕčov od hladu, a vtedy sa colník zlutoval a jedlo hodil späť do príručnej batožiny. Sklamalo ma náhle poznanie, že v letiskovej hale nie je koberec, ktorý bol neodlučiteľnou súčasťou môjho plánu „likvidácie potravinového kontrabandu“, a tak som si v blízkosti skupinky Francúzov, ktorí svojimi polonahými zadkami zohrievali kameninovú podlahu haly, nafúkal starý dobrý československý červeno-modrý plávaci matrac. Myslím, že Frantíci ma

by som sa pomaličky pobráť domov... Chcel som však svoje pôsobenie – tam na juhu – nejak špeciálne ukončiť, a tak som sa rozhodol „rozbiť“ moje nevelké, ťažko vydreté úspory a urobiť si výlet do Pacifiku. Dlhो som uvažoval nad mojím odvekým snom Tahiti, ale nech som rátal ako som chcel, finančne by som tento výlet nepokryl. Možno ešte, keby sa kosačka pokazila o mesiac neskôr...

Nuž som zvolil plán B – Nový Zéland! Až o desať rokov neskôr, keď som Tahiti navštívil s Pelém, a už sme si mohli dopriať i máličko luxusu, som pochopil, že tá moja kosačka sa pokazila práve vtedy,

tak mojou jedinou výraznejšou útratou bola napokon letenka z Melbourne do Christchurchu, a potom z Aucklandu späť do Melbourne.

Z posledných svojich austrálskych potravinových zásob som vyskladal čosi, čo by sa pri použití fantázie hádam dalo považovať za obložené chlebičky, a celý let som sa tešil ako ich po nočnom prilete do Christchurchu „schalujem“ na koberci v rohu letiskovej haly. Naivne som však svoje „chlebičky“ priznal v colnom prehlásení, a tak som neskôr žalostivo tľpól, pozorujúc novozélandského colníka, ktorého som sa svojim

spôčiatku považovali prinajmenšom za psychopata, ale keď som ich ponúkol svojim jedlom (ich noštekom nevoňalo, o to menej chutilo ich jazýčkom...), sa napokon ľady prelomili. Do noci sme sa zhovárali a súkali jeden po druhom naše austrálske príbehy, tak trochu sme sa hádam i skamarátili, až ma ovanula akási ľútosť, keď som ich zo svojej „nafukovačky“ pozoroval, ako uzimene, drkotajúc zubami, čakajú na prvý ranný autobus, ktorý nás neskôr dovezol do centra Christchurchu, aby sme sa mohli zohriať...

(pokračovanie nabadúce)

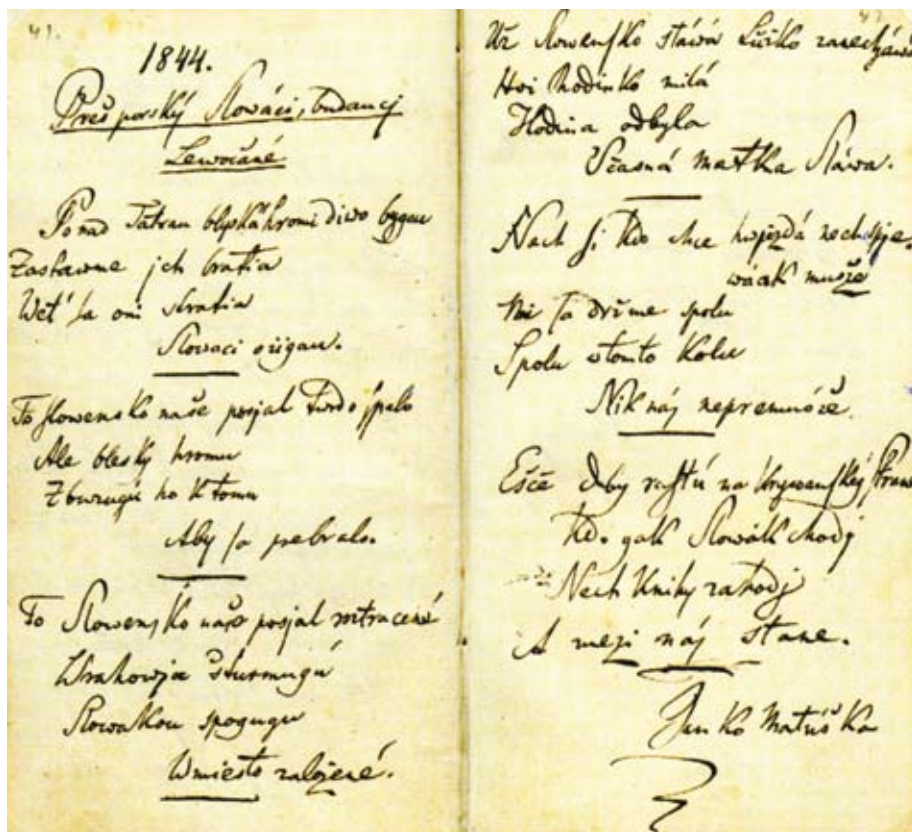

Alexander Matuška

Nad Tatrou sa blýska

Archívy Matice slovenskej a Slovenskej národnej knižnice v Martine disponujú rukopisnými skvostami, ktoré tvoria základné piliere a fundament nášho národného kultúrneho dedičstva. V rámci našej rubriky Slávne rukopisy si v duchu tohto názvu budeme postupne predstavovať literárne rukopisné klenoty. Prvým v sérii bude najstarší zápis hymnickej piesne Janka Matušku Prešporský Slováci, budúci Levočané. Ide o rukopis Fridricha Wilhelma Paulinyho (1844). Pieseň – dnes slovenská národná hymna Nad Tatrou sa blýska – vznikla v marci 1844 na protest proti perzekúcii Ludovíta Štúra na bratislavskom lýceu.

Pripravil Peter CABADAJ

ROZLIČNOSTI

Literárna súťaž Medziriadky 2012 hľadá mladé talenty

Koncerty, literárne dielne či tvorivé semináre so spisovateľmi i odborníkmi. To všetko môžu zažiť tí najtalentovanejší, ak sa prihlásia do celoslovenskej súťaže Medziriadky 2012. Tá je jedinečnou možnosťou pre píšucich mladých ľudí vo veku od 10 do 26 rokov, ktorí sa venujú tvorivému písaniu poézie, prózy či drámy. Občianske združenie Múzy.sk už po tretí raz vyhlásilo túto unikátnu súťaž, v ktorej bude odmenou pre najtalentovanejších autorov aj týždňové literárne sústreďenie.

Medziriadky dávajú najväčší dôraz na spätnú väzbu od porotcov. „Súťaž je na Slovensku jedinou, na ktorej sa počas viacdňového pobytu venujeme osobitne každému z talentovaných detí,“ tvrdí jej porotca, spisovateľ Ján Petřík. Ten sa aj tento rok bude venovať 40-tim najtalentovanejším mladým spoločne s ďalšími porotcami - spisovateľmi, vysokoškolskými pedagógmi a skúsenými lektormi - ako sú Miroslav Dacho, Peter Karpinský, Eva Kollárová, Marta Součková a Matej Thomka. Súťažiaci tak môžu literárne

rásť, počas sústreďenia v prírode načerpajú inšpiráciu a nájsť si pri tom aj veľa nových kamarátov. Pripravené sú pre nich literárne semináre a tvorivé dielne, koncerty či zaujímavé poznávacie hry.

Básne, prózu či dramatické texty môžu do Medziriadkov posilať autori do 26 rokov, ktorí doteraz nevydali knihu. Súťaž nie je anonymná a prihlásené práce nesmú byť do vyhlásenia výsledkov nikde zverejnené. Súťaží sa v troch kategóriách: žiaci základných škôl, študenti stredných škôl a mládež do 26 rokov.

Do sekcie poézie môže súťažiaci poslať maximálne päť básní. Pri próze a dráme to môžu byť tri útvary, ale spolu najviac 10 normostrán. E-mail musí obsahovať meno, priezvisko, dátum narodenia, adresu, telefónne číslo a e-mailovú adresu. Svoju poéziu, prózu alebo drámu môžete poslať mailom do 16. marca na sutaz@medziriadky.sk. Všetky informácie, propozície a to najdôležitejšie z doterajších dvoch ročníkov Medziriadkov nájdete na stránke www.medziriadky.sk. Občianskemu združeniu Múzy.sk môžete darovať aj dve percentá z dane. Aj váš príspevok by tak mohol pomôcť pokryť náklady na organizáciu podujatia.

NADPIS DODÁME

Žilinský literárny festival bol i minulý rok sprevádzaný Literárnym Campusom, kreatívnymi dielňami pre mladých autorov.

Pod vedením skúseného lektora Matheja Tomku, organizátora mnohých workshopov na Slovensku či v Čechách, sa stretlo na Stanici Záriečie deväť perspektívnych spisovateľov. Spolu s odbornou asistenciou Milana Ondrucha a Petra Staríčka odštartovali tvorivý týždeň.

Najlepšie kúsky z ich vlastnej produkcie vychádzali pravidelne v Campusovinách, kde čitateľom priblížili aj nezvyčajné formy ako Tanka, Akrostych alebo Cinquain, ktorý pre nejasnú výslovnosť pozmenili na „Cinkáň“. Každé ráno začínalo poctivou rozcvičkou a pokračovalo automatickým písaním, poväčšine s hudobným podmazom. Vďaka Milanovi Ondruchovi sa frekventanti pozerali na literatúru aj cez výtvarné umenie, priučili sa rôznym technikám, pri písaní sa inšpirovali vlastnými

kresbami a rýchlou skicou. Zadanie pre prvú veľkú úlohu vypracovali už v deň príchodu, spoločne sa zhodli na urban-fantasy

poviedke, ďalšom menej typickom žánri. Prvé dni patrili predovšetkým poézii, hoci majorita autorov bola prozaikmi. Okrem japonského básnictva (Haiku, Tanka) sa zameriavali na drobnosti, námety pre krátke texty, miniatúry a veľa epických žánrov, od rozprávky po detektívku. Umelecky sa predstavili cez akrostych, kde prvé písmená veršov tvoria ich meno.

Žilinský festival usporadúval veľa dobrých a zaujímavých podujatí, ktorých sa „Campusáci“ mali možnosť zúčastniť. V centre alternatívnej hudby, v S2 na Záriečí, predviedla kanadská speváčka, vystupujúca pod menom „Chinawoman“, špičkový koncert, prvý na Slovensku. Pred jej prvotriednym vystúpením zabávalo divákov novovzniknuté ukulele duo „Nasládle sušenky“. Účastníci si taktiež mohli vypočuť

autorské čítanie magazínu experimentálnej a nekonvenčnej tvorby Kloaka. Skupinka spisovateľov sa objavovala aj na akciách v Artfore, na besede so Shootym, Zuzanou Fialovou, Jurajom Kušnierikom alebo na debate v Literárnej kaviarni s Monikou Kompaníkovou a Oliverom Rehákom.

Počas pobytu v Žiline literáti privoňali ku viacerým sféram umenia, mohli sme ich vidávať v uliciach mesta, kde zbierali podnety z rozhovorov okoloidúcich ľudí a následne svoje texty dramatizovali a predviedli. Nápadly objavovali na netradičných miestach. Od polnočnej návštevy cintorína ich neodradila tma, ani zima. Medzi najcennejšie skúsenosti nepochybne patrilo nočné písanie, ktoré bolo pre zúčastnených vďaka Mathejovi Tomkovi ohromne silným zážitkom.

Campus sa končil vystúpením členov v Artfore, kde prednášali svoju tvorbu na verejnej čítačke. Napriek tomu, že sa neustále posúval čas ich prezentácie, celý večer sa niesol v príjemnej atmosfére. V miestnosti rozvoniavalo občerstvenie, usporiadatelia sa starali o hostí bezchybne. Žiaľ, nepodarilo sa do daného dňa vydať zborník s názvom „... nadpis dodáme...“ a krstilo sa rozdáním textov divákovi na obyčajnom papieri, no rozhodne to malo svoje čaro a pôvab. Večer uzatvorila súťaž v Slam poetry a nádherný produktívny týždeň sa nepatrne končil.

Pohodové písanie v rodinnom prostredí Staničky ponúklo začínajúcim spisovateľom množstvo skúseností, zanechalo spomienky a blízke priateľstvá. Veľké poďakovanie patrí všetkým, čo sa podieľali na tomto skvelom projekte a veríme, že Literárny Campus sa stal stálou súčasťou Žilinského festivalu.

Lenka ROSKOŠOVÁ

The Full Movies
Download Free

OSCAR

In Hollywood

Oscar sa zamýšľa nad zmyslom udeľovania cien....

by ra.vo

Oscar opúšťa miestnosť udeľovania cien....

Oscar zrýchľuje svoj krok...

Oscar sa ocitá na výšni.....

Oscar je príliš vysoko....

Oscar sa nevie rozhodnúť...

Oscar balansuje medzi životom a smrťou....

Oscar sa vracia celkom rozvážne, už dospel....

Oscar v spleti reflektorov...
...Koniec.